

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра _____ філософії та міжнародної комунікації _____

ЗАТВЕРДЖЕНО

Факультет ветеринарної медицини

19

2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЛАТИНСЬКА МОВА ТА ТЕРМІНОЛОГІЯ»**

Галузь знань Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина

Спеціальність Н6 Ветеринарна медицина

Освітня програма «Ветеринарна медицина»

Факультет ветеринарної медицини

Розробник: доцент кафедри філософії та міжнародної комунікації
канд. пед. наук, доцент Олена БАЛАЛАСВА

Опис навчальної дисципліни «Латинська мова та термінологія»

Навчальна дисципліна спрямована на вивчення основ латинської мови та формування професійно-термінологічної компетентності здобувачів вищої освіти, сфокусованої на міжнародній ветеринарній номенклатурі. Закладаючи підвалини для подальшого самостійного оволодіння професійної термінології, курс виконує водночас і важливі загальноосвітні та виховні завдання: розширення світогляду здобувачів вищої освіти, підвищення рівня їх мовної культури шляхом удосконалення навичок уживання інтернаціоналізмів греко-латинського походження, латинських сентенцій.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	магістр	
Спеціальність	Н6 Ветеринарна медицина	
Освітня програма	«Ветеринарна медицина»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	90	
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	не передбачено	
Форма контролю	залік	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна (повний, скорочений терміни навчання)	заочна
Курс (рік підготовки)	I	-
Семестр	1	-
Лекційні заняття	-	-
Практичні, семінарські заняття	45 год.	-
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	45 год.	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	3 год.	-

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета дисципліни – ознайомити здобувачів вищої освіти з основами латинської мови, допомогти набути практичних умінь та навичок використання фахової латиномовної термінології у навчальній, науковій та професійній діяльності, навчити їх термінологічної латини, яка функціонує у ветеринарній медицині та суміжних з нею біологічних науках. Латина є базисом термінології в анатомії тварин, гістології та фізіології, фармакології, вірусології, біології, клінічних та інших дисциплінах. Навчання термінологічної латини означає також створення передумов для усвідомленого засвоєння термінованих частин мови греко-латинського походження, що увійшли у відповідну субмову ветеринарної медицини.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен **знати**:

- правила нормативного читання латинських слів;
- граматичні правила, що лежать в основі будови латинських термінів;
- правила та основні моделі утворення латинських анатомічних, фармацевтичних, клінічних термінів;

- 500 лексичних та словотвірних одиниць латинського та грецького походження (частин тіла та органів тварин, захворювань, лікарських форм і засобів), а також найуживаніші прикметники, дієприкметники, числівники, дієслова;
- правила оформлення латинської частини рецепта;
- 100 латинських сентенцій та студентський гімн «Gaudeamus»;

вміти:

- правильно читати і писати ветеринарні терміни латиною;
- користуючись знаннями з граматики і словотворення латинської мови, визначати структуру та розкривати значення багатокomпонентного терміна;
- грамотно виписувати латинську частину рецепта.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі ветеринарної медицини, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 8. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 1. Здатність встановлювати особливості будови і функціонування клітин, тканин, органів, їх систем та апаратів організму тварин різних класів і видів – ссавців, птахів, комах (бджіл), риб та інших хребетних

СК 19. Здатність здійснювати просвітницьку діяльність серед працівників галузі та населення.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини.

Компетенції Першого дня, відповідно з вимогами Європейського Союзу

7. Належно оформляти клінічну документацію та документи для власників тварин, а також, за необхідності, звіти про клінічні випадки у формі, задовільній для відповідної аудиторії.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
Модуль 1. Фонетика. Морфологія. Анатомічна термінологія.														
Тема 1. Фонетична система латинської мови.	1	3		2			1	-						-
Тема 2. Частини мови. Іменник.		3		2			1	-						-
Тема 3. I відміна іменників.	2	3		2			1	-						-
Тема 4. II відміна іменників.		3		2			1	-						-
Тема 5. Прикметник.	3	4		2			2	-						-
Тема 6. Структура анатомічного терміна.		4		2			2	-						-

14.	Дієприкметники.	2
15.	Займенники.	2
16.	Умовний спосіб.	2
17.	Хімічна номенклатура.	2
18.	Числівник.	2
19.	Структура рецепта.	2
20.	Латинська частина рецепта.	2
21.	Рецептурні скорочення.	2
22.	Лікарські форми.	2
23.	Фразеологічний мінімум	1
	Разом	45

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Фонетична система латинської мови. Довгі та короткі склади.	2
2.	Самостійні частини мови. Категорії іменника.	2
3.	Іменники I відміни у ветеринарній термінології.	2
4.	Іменники II відміни у ветеринарній термінології.	2
5.	Узгодження прикметників з іменниками.	2
6.	Багатокомпонентні анатомічні терміни.	2
7.	Особливості дієвідмінювання у теперішньому часі.	2
8.	Іменники III відміни у ветеринарній термінології.	2
9.	Особливості відмінювання прикметників III відміни.	2
10.	Іменники IV і V відміни у ветеринарній термінології.	2
11.	Грецькі дублети. Gaudeamus.	2
12.	Суплетивні ступені порівняння прикметників	2
13.	Терміноелементи в клінічній термінології.	2
14.	Особливості творення дієприкметників.	2
15.	Займенники у рецептурі.	2
16.	Вживання умовного способу в рецептурі.	2
17.	Творення латинських назв кислот і солей.	2
18.	Вживання числівників у ветеринарній термінології.	2
19.	Види рецептів.	2
20.	Правила оформлення латинської частини рецепта.	2
21.	Додаткові надписи у рецепті.	2
22.	Латинські назви твердих, рідких, м'яких лікарських форм.	2
23.	Фразеологічний мінімум.	1
	Разом	45

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- тестування;
- захист практичних робіт;
- самооцінювання.

7. Методи навчання (вибрати необхідне чи доповнити):

- метод проблемного навчання;
- метод практико-орієнтованого навчання;
- метод навчальних дискусій;
- метод командної роботи, мозкового штурму;
- метод гейміфікованого навчання.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінюють знання здобувача вищої освіти за 100-бальною шкалою, яку переводять у національну оцінку згідно з чинним «Положенням про екзамени та заліки у НУБіП України».

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Фонетика. Морфологія. Анатомічна термінологія.		
Пр. 1. Фонетична система латинської мови.	ПРН 1: модуль закладає фонетичні та граматичні основи до опанування латинської мови й анатомічної термінології, після вивчення якого здобувачі вищої освіти повинні знати: фонетичні та граматичні правила латинської мови, структуру анатомічних термінів, гімн «Gaudeamus» як частину європейської університетської традиції; вміти: коректно читати, писати і перекладати латинські ветеринарно-медичні терміни, до складу яких входять іменники і прикметники всіх відмін, аналізувати та перекладати анатомічні терміни, відмінювати атрибутивні слово-сполучення та дієслова у теперішньому часі дійсного способу.	5
Пр. 2. Частини мови. Іменник.		5
Пр. 3. I відміна іменників.		5
Пр. 4. II відміна іменників.		5
Пр. 5. Прикметник.		5
Пр. 6. Структура анатомічного терміна.		5
Пр. 7. Теперішній час дійсного способу активного і пасивного станів.		5
Пр. 8. III відміна іменників:		5
Пр. 9. Прикметники III відміни.		5
Пр. 10. IV і V відміна іменників.		5
Пр. 11. Відмінювання грецьких іменників. Gaudeamus.		10
Самостійна робота 1. Морфологія. Анатомічна термінологія.	10	
Модульна контрольна робота 1.	30	
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Морфологія. Клінічна, хімічна, фармацевтична термінологія.		
Пр. 1. Ступені порівняння прикметників	ПРН 1, 2: модуль спрямований на вивчення латинської граматики та опанування клінічної, хімічної, фармацевтичної термінології, після якого здобувачі вищої освіти повинні знати: граматичні правила латинської мови, способи творення клінічних, хімічних, фармацевтичних термінів, структуру рецепта; вміти: перекладати латинські терміни, до складу яких входять дієприкметники, займенники, числівники, дієслова в умовному способі, аналізувати клінічні терміни; коректно оформлювати латинську частину рецепта.	5
Пр. 2. Клінічна термінологія.		5
Пр. 3. Дієприкметники.		5
Пр. 4. Займенники.		5
Пр. 5. Умовний спосіб.		5
Пр. 6. Хімічна номенклатура.		5
Пр. 7. Числівник.		5
Пр. 8. Структура рецепта.		5
Пр. 9. Латинська частина рецепта.		5
Пр. 10. Рецептурні скорочення.		5
Пр. 11. Лікарські форми.		5
Пр/р. 12. Фразеологічний мінімум.		5
Самостійна робота 2. Морфологія. Клінічна, хімічна, фармацевтична термінологія.	10	
Модульна контрольна робота 2.	30	
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$	
Екзамен/залік	30	
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{залік}) \leq 100$	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	роботи, складені із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу викладача за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонено (зокрема із використанням мобільних девайсів).
Політика щодо відвідування	відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/enrol/index.php?id=887>);
- підручники, навчальні посібники, практикуми:
Балалаєва О.Ю., Вакулик І.І., Шинкарук В.Д. *Lingua Latina veterinaria*: навч. посіб, вид. 3-тє. Київ: НУБіП України, 2025. 507 с.
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни «Латинська мова та термінологія» для здобувачів вищої освіти.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Паласюк Г. Б., Саварин Т.В., Федчишин Н.О. Латинська мова та медична термінологія : підручник. Тернопіль : ТНМУ, 2021. 547 с.
2. Шевченко Є. М. Латинська мова і основи медичної термінології: навч. посібник, 11-е видання. Київ: Медицина, 2021. 240 с.
3. Шинкарук В. Д. *Lingua Latina*. Посібник для самостійної роботи з латинської мови: медична термінологія. Чернівці, 1999. 118 с.
4. Balalaieva O. (2019). Online resources and software for teaching and learning Latin. *Texto Livre: Linguagem e Tecnologia*, 12(3), 93-108. <https://periodicos.ufmg.br/index.php/textolivre/article/view/16858>
5. Balalaieva O. (2020). The effect of using e-learning tools based on visualization in teaching and learning Latin. *Revista Conhecimento Online*, Vol. 3, 04-29. <https://periodicos.feevale.br/seer/index.php/revistaconhecimentoonline/article/view/2323>
6. Balalaieva O. Veterinary students learning outcomes after the Latin language course. *Гуманітарні студії: педагогіка, психологія, філософія*. 2020. № 11 (3). С. 8-12. <https://doi.org/10.31548/hspedagog2020.03.008>
7. Balalaieva, O., Sichkar, S., Zembytska, M., Shapochka, K., & Ababilova, N. (2024). Formation of students' language competencies through the use of innovative technologies. *Amazonia Investiga*, 13(78), 177–193. (Web of Science)
8. Latin language and medical terminology. URL: <http://www.pinax.com.ua/latin-language-and-medical-terminology/>
9. Latinitium: Tools for learning Latin. URL: <https://latinitium.com/resources-for-learning-latin/tools/>
10. Latin Resources. URL: <https://www.clrconline.com/latin-resources/>

11. Shynkaruk, V., Chaika, O., & Teleky, M. (2024). Classification of word formation categories in Latin adjectives. *International journal of philology*, 15(4), 21-34.
12. Shynkaruk V. & Chaika, O. (2025). Numerals as a specialized means to express quantitative predicates in Latin. *International journal of philology*, 16 (2), 79-95.
13. Shynkaruk V. (2025). Structural-semantic types of predicates in Latin. *International journal of philology*, 29(4), 9-25.
14. Shynkaruk V. & Shynkaruk O. (2026). Functional and Stylistic Features of Genitive Constructions in Latin. *International journal of philology*, 17(1), 9-27.